

Mikalauciškės šaltinis

Turistinė vertė

Sinonimai

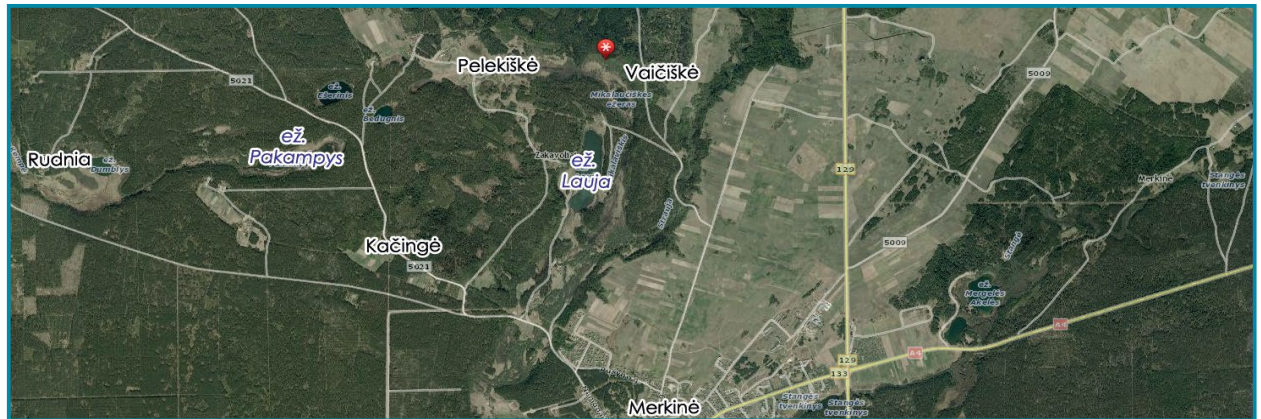
Nėra

Koordinatės

LKS: 511726; 6006058

Adresas

Varėnos r. sav., Merkinės sen., vidurkelyje tarp Merkinės ir Subartonių, prie Subartonių ažuolyno. Prie šaltinio patogiausia vykti iš Merkinės į Šiaurę senuoju Kauno keliu. Pakeliui ties iš miestelio išeinančiu senuoju keliu pamatysime dar 1575–1579 m. statytą miesto ribas žymintį stulpą, o kiek toliau palei miško keliuką nedidelėje laukmėje rasime ir legendiniam Subartonių ažuolynui skirtą medinę nuorodą. Iš Merkinės centrinės dalies iki čia teks pavažiuoti apie 3,5–4 km senuoju ir vietiniu keliukais. Iš kitos pusės, nuo senojo Subartonių sodžiaus, arčiau tik 1,8 km į pietus mišku per Linamarkio ir Makelinio tarpuežerį. Nuo pastatyto nuorodos ženklų ŠV kryptimi, leidžiantis iškart kairiau keliuko (vakarų pusėje) grimtančiu dubaklonio su Laujos ir Mikalauciškės ežeriukais šlaitu ir reikia pradėti ieškoti vandenių „gurgiančios“, negiliomis griovomis ir išgraužomis išvagos duburio papėdės. Nusileidę keliasdešimt metrų įstrižai šlaitu žemyn, pavienių guobų apsuptyje ir rasime keliose vietose vandenių plūstančias versmes. Jos atsivėrusios apie 250 m į Š–ŠV nuo šiaurinio nediduko Mikalauciškės ežeriuko kranto, kiek aukščiau jo papelkėjusio apyežerio. Dzūkijos nacionalinis parkas, Straujos geomorfologinis draustinis

Aplinka

Mikalauciškės šaltinis, o tiksliau ištisas intensyviai šaltiniuojantis ruožas atsiveria erozijos išgraužtame deliuvio (dIV) nuobirnyje apie 84–86 m NN aukštyje stataus nuošliaužinio šlaito papėdėje. Apie 25 m aukščio (iki 110 m NN altitudės) šlaitas suklotas smėlinių fluvio-glacialinių (fIIb1) nuogulų, kurio papėdėje priversta deliuvio. Palei galias su deliuvio (dIV) kranteliais išplovas iš gelsvo smėlio (fIIb1) atsiveria pavieniai šaltiniuojantys židiniai. Nuo šlaito nusiritę reti rieduliai, išbarstyti po visą nuobirnyį ir privirtę išplovų dugne. Prie jų sunku nusileisti medžių privirtusiu šlaitu, prieiti išgraužomis išvarpytu ir vietomis padrėkusiu papėdės nuobirny. Mikalauciškės šaltinis išteka to paties pavadinimo ežeriuko sausesniame šiauriniame apyežeryje, kiek aukščiau jį juosiančios pelkutės. Versmės atsiveria keliais pajėgiais ištakos židiniai ir išplovomis nuteka į padrėkusią ežerinę lomą, per pelkę pasiekdamos ežeriuką ir toliau padrėkusio slėniuko trumpu (apie 1,3–1,5 km) Mikalaviškių upeliūkščiu įsiliedamos dešiniajame Straujos krante. Versmės susiformuoja pagrindiniuose dviejuose šaltiniuotuose ruožuose,

perskirtuose deliuvio nuobirny gubriukų. Vienas šaltinis liejasi apie 20 m skersmens sufozinio cirko duburyje su iš jo ištekancia išplova. Ties šaltiniu ir išplovoje gausu išplautų klintinių tufų gabalų.

Dabartinė būklė, kaptazas

Prie šaltiniuoto ruožo esančio duburio stataus šlaito papėdėje prieiti sunku, nėra tako ir nuorodų, nors vandenių plūstančias versmes rasti nėra klaidu. Šaltiniai nekaptuoti ir pašalinių nelankomi. Prie jų sunku nusileisti medžių privirtusiu šlaitu, prieiti išgraužomis išvarpytu ir vietomis padrėkusiu papėdės nuobirny. Patvarkius jų aplinką (pavalius aplink šaltinius išvartas, pažymėjus ir įrengus taką, gal net medinius laiptelius su turėklais duburio šlaitu ir pan.), taptų lankomi ir įdomūs parko lankytojams.

Vandens fizikinės savybės

Versmių vanduo skaidrus, be kvapo. Aukščiau link šlaito pakilusiuose židiniuose nėra geležies pėdsakų, prie žemesnių palei išplovus gausiai priklota geležingų

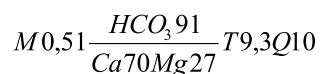
(limonito) nuosėdų. Jų vandens skonis – „geležingas“. Vandens mėginys laboratoriniams tyrimams imtas tik aukštesniajame šlaitu be geležies nuosėdų versmių židinyje. „Negeležingą“ šaltiniuojančią ištaką išmatavus mobiliu matuokliu (2014-04-17) vanduo buvo 9,3 °C temperatūros, silpnai šarminis (pH = 7,64). Savitasis elektros laidis (SEL) – 505 μS/cm, vandens oksidacinis ir redukcinis potencialas Eh = -40 mV, daug deguonies (O₂ = 10,78 mg/l).

Kitame (su geležies nuosėdomis) židinyje išmatavus mobiliu matuokliu vanduo buvo 8,9 °C temperatūros, silpnai šarminis (pH = 7,15). Savitasis elektros laidis (SEL) – 552 μS/cm, vandens oksidacinis ir redukcinis potencialas Eh = +43 mV, nemažai deguonies (O₂ = 7,58 mg/l).

Vandens cheminės savybės

Šaltinis (židinyje) be geležies nuosėdų. Šaltinio vanduo gėlas, turi daug mineralinių medžiagų (513 mg/l). Jis kietas, bendrasis vandens kietumas 6,41 mg-ekv/l. Vandenyje nedaug natrio (4,14 mg/l), chlorido (5,59 mg/l) ir nitratų (2 mg/l). Nitritų ir amonio neaptikta.

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)

Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	513		
Sausoji liekana 180 °C	330		
Bendrasis kietumas		6,41	
Karbonatinis kietumas		6,00	
Nekarbonatinis kietumas		0,41	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	5,59	0,16	2,49
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	19,66	0,41	6,21
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	366,12	6,00	90,91
Nitritai, NO ₂ ⁻	< 0,02	0,00	0,00
Nitratai, NO ₃ ⁻	2,00	0,03	0,45
Katijonai:			
Natrio, Na ⁺	4,14	0,18	2,72
Kalis, K ⁺	0,91	0,02	0,30
Kalcis, Ca ²⁺	92,52	4,62	69,89
Magnis, Mg ²⁺	21,72	1,79	27,08
Amoniakas, NH ₄ ⁺	< 0,03	0,00	0,00
Kitos analitės:			
pH, pH vienetai 20 °C	7,77		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	551		

Tautosakinės, kraštotylinės, istorinės žinios

Mikalaučiškės šaltinis liejasi istoriniu ir kultūriniu, gamtinės įvairovės ir pažintinio turizmo požiūriu garsioje ir vertingoje vietovėje. Kraštovaizdį labai pajvairina miškuose išsi-barsčiusių ežeriukų virtinės. Straujos draustinyje saugomas geomorfologiškai unikalus slėninio dubaklonio darinys su raiškioomis erozinėmis formomis, upeliais ir ežeriukais. Garsi Subartonių vietovė ir apylinkės, kur saugomas lietuvių kultūros ir visuomenės veikėjo, rašytojo V. Krėvės-Mickevičiaus (1882–1954) gimtinės kraštovaizdis su Šarūno ir Balyno kalvomis (kalnais), Gelovinės šventvietės, rašytojo sodyba muziejus ir kapas. Šaltinis yra netoli nuo lankomų Subartonių kaimo ir ažuolyno.

Tipas

Šaltinis (šaltiniuotas ruožas iš kelių židinių) yra krentantis, erozinės kilmės

Režimas

Nuolatinio veikimo

Vandeningumas

Mikalaučiškės šaltiniuotas ruožas yra pajėgus, vizualiai didelio debito (daugiau kaip 10 l/s arba apie 50 m³/h, susiliejęs į bendrą nutekančią išplovą)

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis

Aprašė:

P. Gedžiūnas, Z. Zanevskij,
K. Kadūnas, G. Kibirkštis, 2014